

**KELIŲ ĮSTATYMO NR. I-891 8 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Įstatymo projekto tikslas – nustatyti proporcingą reglamentavimą kelių infrastruktūros projektams, supaprastinti procedūras ir dokumentų rengimą nesudėtingų projektų įgyvendinimo atvejais.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projekto iniciatoriai - Seimo nariai: Kazys Starkevičius, Andrius Kupčinskas, Mindaugas Skritulskas.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

2021.12.08 priimtas LRV nutarimas Nr. 1061 “Dėl reikalavimų ir (arba) kriterijų dėl statinio informacinio modeliavimo (**BIM**) metodų taikymo”.

2024.01.24 priimtas nutarimo pakeitimas Nr. 78 “Dėl reikalavimų ir (arba) kriterijų dėl statinio informacinio modeliavimo metodų taikymo”.

Vadovaujantis nutarimo nuostatomis BIM reikia taikyti, kai inžinerinių statinių skaičiuojamoji kaina yra lygi arba viršija:

- nuo 2024.01.01 - 5 mln., Eur; (prieš tai buvo 10 mln. Eur.)
- nuo 2026.01.01 – 3 mln., Eur.

2024 m. AB Via Lietuva (LAKD) yra numatę skelbti 10 pirkimų su BIM, kuriems papildomai planuojama išleisti apie **2 433 200** Eur (tiek sutaupytų, jei pirkimų be BIM).

BIM taikymas kelių infrastruktūros projektams ženkliai padidino jų kainą ir projektavimo terminus, valstybės lėšos išleidžiamos neracionaliai, švaistomas laikas, kuris labai svarbus siekiant išlaikyti ir pagerinti esamų kelių būklę.

Pvz.:

Projektas	Planuota projektavimo kaina pagal istorinius duomenis be BIM, mln. Eur	Nupirkta taikant BIM reikalavimus, mln. Eur su PVM	Pokytis, mln. Eur (proc.)	Planuotas projektavimo terminas pagal istorinius duomenis	Terminas taikant BIM reikalavimus	Pokytis, mėn.
Krašto kelio Nr. 130 Kaunas–Prienai–Alytus ruožo nuo 11,6 km iki 31,1 km rekonstravimo projekto rengimo paslaugos	2,5	4,3	+ 1,8 (+ 73%)	16 mėn.	24 mėn. (Prienų r.) ir 25 mėn. (Kauno r.)	+ 9
Jonavos aplinkkelio II etapo rekonstrukcijos projekto rengimo paslaugos	0,84	1,6	+ 0,76 (+ 90 %)	14 mėn.	22 mėn.	+ 8

Magistralinio kelio A5 Kaunas–Marijampolė–Suvalkai ruožo nuo 16,465 km iki 23,32 km rekonstravimo projekto rengimo paslaugos	0,6	0,99	+ 0,39 (+ 65 %)	13 mėn.	20 mėn.	+ 7
--	-----	------	--------------------	---------	---------	-----

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Siūloma nustatyti, kad statinio informacinio modeliavimas (BIM) nebūtų privalomos (bet galimos savanoriškai taikyti) pirkimo dokumentuose kai perkamas automobilių kelių linijinis erdvinis objektas, kuris erdviųjų duomenų rinkinyje išreiškiamas linijiniu grafiniu elementu ir kuris savyje neturi konstrukcinių elementų (nėra sudėtingų mazgų ar kitų susikirtimų), tokių kaip viadukas, tiltas, dviejų lygių sankryža, sankirta ir kt., techninis, ir (ar) darbo, ir (ar) techninis darbo projektas techninio darbo parengimo, techninis projektas.

Esant ribotam kelių priežiūros finansavimui, perteklinių reikalavimų atsisakymas leistų racionaliau išleisti skirtas lėšas, sutrumpinti projektų įgyvendinimo terminus, mažinti administracinę naštą verslui.

- Iš 2024 metais Kelių direkcijos suplanuotų skelbti visų viešųjų pirkimų vien BIM paslaugoms išleisti papildomai planuojama apie 2,4 mln. Eur.
- Pradėjus taikyti minimalius BIM reikalavimus pirkimo dokumentuose, ženkliai išaugo paslaugų kainos (65-90%) ir terminai (7-9 mėn.).
- Atlikus rekonstrukciją, kelio tarnavimo laikas ~ 20 m., tai reiškia, kad per šį laikotarpį į kelią nebus daromos jokios kapitalinės intervencijos ir BIM dokumentacija nebus naudojama, todėl iracionalu investuoti lėšas į modeliavimo dokumentaciją, kurios praktinis panaudojimas abejotinas.
- BIM programinė įranga ir jos funkcionalumas yra išimtinai pritaikytas taškiniais objektams, tokiems kaip pastatai, tiltai, viadukai ir pan., todėl projektuojant linijinius erdvinis objektus, tokius kaip kelias, projektuotojai susiduria su iššūkiais nes kelio trajektorija driekiasi skirtingu aukštingumu, turi daug nuvažų, pralaidų ir t.t. ir kiekvieną kartą nežymiai pasislinkus nuvažos riboms ar kelio aukščiui atsiranda poreikis iš naujo permodeliuoti visą ruožą, kas veda prie neproporcingai didelių laiko sąnaudų.
- Visai priešinga situacija yra su pastatais ir konstrukciniais elementais (tiltai, viadukai), kurių koordinatės iš karto yra „pririšamos“ prie modelio ir visi BIM elementai kuriami jau nebekeičiant pirminių padėties nustatymų, koordinacių, todėl visi BIM dalyviai gali dirbti ties vienu modeliu tuo pačiu metu (ŠVOK, elektra, vandentiekis ir t.t.).
- Didelė problema yra ir tai, kad Lietuvoje nėra bendros duomenų sistemos, kurioje būtų prieinami kitoms infrastruktūros įmonėms priklausančių įrenginių ar sistemų BIM modeliai. Pvz. aukšto slėgio dujotiekis, žemo slėgio dujotiekis, vandentiekis, ryšių kabeliai, melioracija ir pan. Nes šiuo metu projektuojant kelią, projektuotojai turi kreiptis duomenų į kiekvieną iš infrastruktūros valdytojų, kurių turtas kertasi su projektuojamu keliu ir gauti duomenis, kuriuos turi įvesti į BIM modelį, tačiau jie dažniausiai nebūna tikslūs, todėl sukurtas rezultatas irgi gali būti netikslus.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta
 Priėmus Įstatymo projektą bus sudarytos sąlygos užtikrinti, kad kelių infrastruktūros projektai bus įgyvendinami racionaliai ir prasmingai išnaudojant tam skirtas lėšas ir laiką.

6. Kokią įtaką įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai
 Įtakos neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai
 Turės teigiamą įtaką verslo sąlygoms, nes galės būti greičiau ir sklandžiau įgyvendinami kelių infrastruktūros projektai.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams
 Neprieštarauja.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios
 Siekiant Įstatymą inkorporuoti į teisinę sistemą nereikės keisti kitų įstatymų.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka
 Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus
 Įstatymo projektas neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti
 Turės būti priimtas atitinkamas LRV nutarimas (“Dėl reikalavimų ir (arba) kriterijų dėl statinio informacinio modeliavimo metodų taikymo”).

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)
 Priėmus Įstatymų projektus papildomų lėšų iš biudžeto nereikės.

14. Rengiant įstatymo projektą gauti specialistų vertinimai ir išvados
 Rengiant Įstatymo projektą negauta specialistų vertinimų.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno *Eurovoc* terminus, temas bei sritis
 Statinio informacinio modeliavimo metodas.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai
 Nėra.